

Filmurin um Barbu og harra Pál

»Eitt takkar-blunk til lívið«

Jørgen Frantz Jacobsen lá á deyðastrá, meðan hann skrivaði megnarverkið »Barbara«. Hann náddi ekki at fullføra verkið, men út frá brøvum hann hevði skrivað, kundi verkið gerast liðugt, og kom bókin árið eftir deyða hansara í 1938.

Jørgen Frantz Jacobsen varð føddur í Havn á 1900 og vaks upp í livliga keypmansumhvørvinum í høvudsstaðnum - tað mundi eisini hava týðning fyrri hann, at hann javnan slapp út á bygd, inn á Skálafjørðin at vitja ættfólk hjá mammu síni har.

Aftan á lokna skúlagongd í Tórshavnar millum- og realskúla fór hann í 1916 niður á Sorø Akademi, har hann í 1919 tók studentsprógv. Hann skrivaði seg so inn á Lærda háskúlan í Keypmannahavn og fór undir at lesa søgu.

Hóast hann heilt tíðliga í lestrartíð síni fekk hervilugu tuberklaskjúkuna at dragast við, røkti hesin lívskáti unglingin lestur sín og gjørdi harumframt við gløgga og hvassa penni vart við seg og varð hávirdur fyrri skilgreinar, hann skrivaði í

donsk og føroysk bløð um politisku víðurskiftini Føroya og Danmarkar ímillum.

Bláðmaður á Politiken

Hóast long sjúkalega mangan darvaði lestrurin, tók hann í 1932 embætisprógv við søgu sum høvudsgrin, og sama ár varð hann knýttur at danska dagblaðnum »Politiken« sum serkønur í norðurlendskum víðurskiftum. Bláðmannastarvið fell honum tó stundum dekan og biundisligt, og í 1934 loysti hann seg úr fasta starvinum á »Politiken«, sum hann kortini læt tilfar til, tað ið eftir var av ævi hansara.

Í 1934 kom hann í vísundastarv á »Institut for Historie og Samfundskonomi«, har hann fekk til uppgávu at skriva søguna hjá Kongliga handlinum í Grønlandi, men ógrøðiliga

sjúkan vitjaði nú alt oftari og oftari og gjørdi hann óarbeiðsføan long tíðarbil, hann lá og »fjaraði burt á legu«, sum skaldið tekur til og andaðist bert 37 ára gamal í 1938.

Umhildin bláðmaður

Jørgen Frantz vr sera umhildin bláðmaður, og tíðargreinar hansara, hvørt tær vóru um føroysk víðurskifti ella útlends, hvørt tær vóru lýsingar av samtidar politikki ella søguligar stórastar lýsingar, taldest ímillum tær allarbestu í hansara samtið.

Tað var um 1934, at Jørgen Frantz setti á at skriva skaldsøguna »Barbara«. Søgugongdin byggir hann á søgnina, sum søgd hevur verið um »Illu Beintu«, hesa sorinskrivaradóttrina, sum livdi í byrjan av 1700-talinum og sum

einkja eftir tveir prestar giftust hinum triðja, vága-presti, Harra Peter Arrheboe.

Barbara ikki ónd

Søgukønur, sum høvundurin er, eydnast honum avbera væl at skapa eitt síðsøguliga fullbúgvíð verk, eina framúr lýsing ikki minst av gomlu Havnini, men persónslýsingarnar mynda uttan íva samtidarfólk høvundans, og í teimum vikur hann nógv frá sagnatekstinum: Høvuðspersónurin, Barbara, er á ongan hátt nøkur ónd kvinna, tvørtur ímóti - hon er flogsut og óálftandi í ástarmálum, men lívsgleði hennara og ofta barnsliga kæti fáa okkum at vera góð við hana og kanska at taka synd í henni, tá hon sjálv móti endanum av bókinu verður svikin.

Eitt takkarblunk...

Tað er undrunarvert, at tað skuldi eydnast høvundinum, deyðsjúkur sum hann var, at skapa hetta skaldsøguverkið, og tað boðar frá bæði seiggi og sálarstyrki, at tað heitstreingi, hann setti sær við bókin, at hon skuldi vera »Eitt lítið takkarblunk við eyganum til lívið«, gekk út.

Sjálvur doyði Jørgen Frantz, áður enn handritið var heilt liðugt, men vin-

maður hansara, William Heinesen, sum hann var serliga nær knýttur at, legði síðstu hond á verkið og greiddi handritið til prentingar.

Bókin kom út í 1939. Hon er týdd til nógv ymisk mál, har ímillum føroyskt: »Barba og harra Pál« (1972) - týðari er Chr. Matras. (eli)

kelda: Ámi Dahl, Bókmentaøga II

Av fremstu filmsleikstjórum

Niels Malmros er sum fyrr nevnt útbúgvinn lækni. Hann er eisini av fremstu filmsleikstjórum í Danmark.

Fyrstu tíðina var hann serliga ávirkaður av nýggju fronsku bylgjun, har tað sjálvbiografiska hevði ser-

ligan týðning.

Filmurin, ið var gjøgnumbrót hansara, var »Lars-Ole 5. C«. Hetta var í 1973, og vann hann ein Bodi. Næsti filmurin var »Dreng« í 1977, og meistarafilmur hansara var »Kunskabens Træ« í 1981. Hesin gjørdist festivalvinnari í Oslo og Lübeck.

Nils Malmros dugir meistaraliga væl at vísa skiftið frá barndómi til ungdoms- og vaksnamannalív.

Í áttatiárunum gjørdi hann filmir sum »Skønheden og udyret« (1983, Bodivinnari, og fekk eisini 4 Robert statuettir frá Det Danske Filmakademi). Hesin filmur var um pápa-dóttir víðurskifti og so sjálvbiografiin, »Århus by night« í 1989.

Nýggjasti filmurin frá Nils Malmros er »Kærlighedens smerte«. Hann kom í 1992 og vann ikki færri enn 5 Bodil virðislonir go 7 Robert-virðislonir.

Áttandi filmur hansara kemur í 1997, og verður tað »Barbara«.

Harriet Anderson, svenskur sjónleikara hevði høvuðsleiklutin sum Barbara í týska filminum við sama heit, sum varð gjørdur í 1961.

gjørd. Tað var tann týski filmsleikstjórinn, Frank Wisbar, sum gjørdi filmin við heitinum »Barbara«.

Høvuðsleiklutin í hesum filmi hevði hin svenska Harriet Anderson.

Framleiðslan av hesum filmi var bara týsk, men filmur bygd kortini á søguna um Barbu og harra Pál.

Munurin var kortini tann, at hendingarnar vóru fluttar til nútíðina, og at presturin harra Pál nú var vorðin ein »tíðarhóskandi lækni«.

Hóast svenska høvuðsleiklutin, var filmurin ongantíð vístur í Svøríki. Men hann varð vístur í Danmark og í Føroyum.

Harriet Anderson var annars sama ár við í Oscarvinnaranum hjá Bergmann, »Såsom i en spegel«.

Ikki fyrsti um Barbu

Hóast farið nú verður undir at filmatisera »Barbaru«, so verður tað

kortini ikki á fyrsta sinni hetta verður gjørt.

Í 1961 var ein roynd

